

FĀLNĀME DĀNYĀL ‘ALEYHĪ’S-SELĀM
(METİN-İNCELEME-SÖZLÜK)
FALNAMA DĀNYĀL ‘ALEYHĪ’S-SELĀM
(TEXT-ANALYSIS-GLOSSARY)

HÜSNA KOTAN

Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Res. Assist. Ataturk University, Faculty of Letters, Department of Turkish Language and Letter

husna@atauni.edu.tr

 <https://orcid.org/0000-0002-8391-6561>

Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi - Journal of Turkish Researches Institute
TAED-65, Mayıs - May 2019 Erzurum
ISSN-1300-9052

Makale Türü-Article Types : Araştırma Makalesi-Research Article

Geliş Tarihi-Received Date : 27.01.2019

Kabul Tarihi-Accepted Date : 23.04.2019

Sayfa-Pages : 131-152

 <http://dx.doi.org/10.14222/Turkiyat4136>

www.turkiyatjournal.com

<http://dergipark.gov.tr/ataunitaed>

This article was checked by

 iThenticate

FĀLNĀME DĀNYĀL ‘ALEYHĪ’S-SELĀM
(METİN-İNCELEME-SÖZLÜK)
FALNAMA DĀNYĀL ‘ALEYHĪ’S-SELĀM
(TEXT-ANALYSIS-GLOSSARY)

HÜSNA KOTAN

Öz

İnsanoğlu varoluşundan bu yana geleceği bilmek ve yönlendirmek istemiştir. Bu merak ve öngöründe bulunabilme arzusu onu çeşitli arayışlara itmiş; gelecekle ilgili kuşku, başarılı ve mutlu olma isteği insanların birtakım yöntemler geliştirmesine sebep olmuştur. Tarih boyunca ilkel toplumlardan günümüz modern dünyasına değin gökteki yıldızlardan, taşa, suya, ateşe, aynaya, kahveye kadar çeşitli nesnelere iyi ve kötü şekilde yorumlanmış ve bu yorumlar baht, tali, uğur anlamına gelen fal sözcüğü ile karşılanmıştır. Oldukça köklü bir geçmişe sahip olan ve hayatın hemen her alanına yayılan fal, edebi bir tür olarak da karşımıza çıkmaktadır. Fal ile ilgili olarak hem nazım hem de nesir türünde eserler yazılmış ve bunlara genel olarak falname adı verilmiştir.

Bu çalışmada İsveç Lund Üniversitesi Kütüphanesi Gunnar Jarring Koleksiyonu’nda “A Composite Volume” adı altında Prov. 64 numarasıyla kayıtlı olan bir mecmuanın ilk yirmi üç varlığında yer alan “Fālnāme Dānyāl ‘Aleyhī’s-selām” adlı yazma eser ele alınmıştır. Arap harfleri ile yazılan ve remil falını konu edinen bu eserin transkripsiyonlu metni hazırlanarak üzerinde işlevsel bir dil incelemesi yapılmış ve metinde geçen sözcükleri içeren bir sözlük hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Falname, ses bilgisi, şekil bilgisi, sözlük.

Abstract

Human beings have wanted to learn and guide the future since its existence. The desire for this curiosity and foresight led him to be in search of new things and doubts about the future, the desire to be successful and happy led people to develop a number of methods. Throughout history, from the primitive societies to the modern world, from the stars in the sky to the stone, water, fire, mirror, coffee, various objects have been interpreted in a good and bad way, and these comments are met with the word fortune-telling which means hap, chance and luck. The fortune-telling, which has a deeply rooted history and extends to almost all areas of life, also appears as a literary genre. Both the verse and prose works were written about fortune-telling, and these were generally called falnama.

In this study, a manuscript named “Fālnāme Dānyāl ‘Aleyhī’s-selām” in the first twenty-three folio of a document which is registered with the number 64 in the Gunnar Jarring Collection of Swedish Lund University Library under the name of an “A Composite Volume” is dealt with. By preparing the transcribed text of this work, which is written with Arabic letters and the theme of geomancy, a functional language analysis has been made and a glossary containing the words in the text has been prepared.

Key Words: Falnama, phonology, morphology, glossary

Giriş

Gelecek hakkında bir şeyler bilme ve öngöründe bulunabilme arzusu insan doğasının dürtüsel gereklerinden biridir. İnsanoğlu var olduğu ilk günden itibaren ürettiği ve geliştirmeye çalıştığı yöntemler ile bu öngöründe bulunabilme isteğini karşılamaya çalışmıştır. Yapılacak işin sonucunun iyi mi kötü mü olacağını önceden bilmek, bir insanın yazgısını öğrenmek, talihli olacağı girişimleri sezebilmek, yapılması gereken bir iş için uğurlu saat seçebilmek gibi gelecekle ilgili tasarımları yönlendirmek için insanoğlu rüzgârdan, kuşların uçuşu ve ötüşüne kadar anlam çıkarmış, kendi gövdesindeki göz seğirmesi, kulak çınlaması, hıçkırık gibi istemsiz hareketleri dahi iyi veya kötü olarak yorumlamış; geleceği öğrenmek adına birçok farklı teknik denemiştir (Sezer 1998: 9). İnsanoğlunun bu yöndeki yorumları ve geleceği öğrenmek adına kullandığı bütün teknikler ise “fal” sözcüğü ile karşılanmıştır.

Arapça kökenli “fal” kelimesi Eski Türkçede “*işaret, alamet, fal, fal işaret*” gibi anlamlara gelen “ırk” sözcüğü ile karşılanmış (Bayat ve Aliyeva 2008: 95); Divânü Lugati’t-Türk’te ise aynı kelime için “*kehanet, fal, insanın içindeki gizli şeyleri ortaya çıkarma*” anlamları verilmiştir (Ercilasun ve Akkoyunlu 2015: 657). Kamus-ı Türkî’de “*uğur, iyi talih, baht-ı nîk, baht ve talihi anlamak için bir takım vesâit-i garibeye müracaat etme, atılan boncuk ve baklaya, alet-tesadüf açılan bir kitabın bir satırına koyunun kürek kemiğine vesair böyle şeylere bakıp bunlardan mana istihraç etme*” (Fraş 2010: 327) manasına gelirken; Büyük Türkçe Sözlük’te fal kelimesi için “*geleceği öğrenmek, şans ve kısmeti anlamak amacıyla oyun kâğıdı, kahve telvesi, el ayası vb. ne bakarak anlam çıkarma*” (Türkçe Sözlük 2005: 677) anlamı verilmiştir.

Hiçbir toplum veya uygarlığa ait olmayan fal, evrensel bir kavramdır. İster modern toplumlarda ister ilkel toplumlarda olsun belirsizliğe adım atmaktan korkan ve yapılacak herhangi bir işin sonucunun nasıl olacağını önceden öğrenmek isteyen insanoğlunun en büyük meşgalesi fal olmuş ve bu meşgale onu fal yöntemleri geliştirmeye itmiştir. İnsanoğlu fal bakma amacı ile birçok araç ve yöntem kullanmış bunun sonucunda ise birçok fal çeşidi ortaya çıkmıştır. Eski Türklerde kemik falı, kumalak falı, fincan falı, yay falı, yada taşı falı, köpük falı, kaşık ve eldiven falı, ateş falı, yıldız falı; İslam kültüründe zecr-tayr-iyafet, kehânet, irafet, reml, ihtilâc, kıyafet, fir’aset, kur’a, kitap falı, kur’ân falı gibi fal çeşitleri mevcutken günümüzde bakla falı, kahve falı, iskambil veya tarot falı, el falı, tespih falı, ayna falı, rüya falı, su falı, papatya falı ... gibi birçok fal çeşidi bulunmaktadır (Gülhan 2015: 199-204). Bunların herbirinin kendine ait aracı, yöntemi ve usulü bulunmaktadır.

Oldukça büyük bir çeşitlilik gösteren ve hayatın hemen her alanına yayılan fal, edebi türlere de konu olmuş ve falla ilgili gerek nesir gerekse nazım şeklinde *yıldıznâme, tefe’ülnâme, hurşidnâme, ihtilâcnâme, kıyâfetnâme, kehânetnâme* diye genel olarak falname olarak adlandırılan eserler yazılmıştır. Türkçe, Arapça ve Farsça gibi dillerde kaleme alınan bu eserlere dünyanın çeşitli yerlerindeki kütüphelerde tesadüf edilmektedir.

Çalışmamıza konu olan “Fâlnâme Dânyâl ‘Aleyhi’s-selâm” adlı el yazması da falname türünde kaleme alınmış bir eserdir. Bu eser, İsveç Lund Üniversitesi Kütüphanesi

Gunnar Jarring Koleksiyonu'nda ¹ “A Composite Volume” adı altında Prov. 64 numarasıyla kayıtlı, 205X135 mm. boyutlarında, kahverengi deri kaplı, tamamı 38 yaprak olan bir mecmuanın 1a-23b varakları arasında yer almaktadır. Eserin sonunda yer alan bilgiye göre falname Muhammed Yusuf Ahund bin Muhammed İbrāhim tarafından 1343/1924 yılında Şaban ayınının 27'sinde tamamlanmış ve remil falından hareketle eser meydana getirilmiştir.

Arapça remil kökünden gelen remil kelimesi “kumda bir takım çizgi ve işaretler çizerek fala bakma” (Çağbayır 2007: 3954) anlamına gelmektedir. Bu adı, eskiden kâğıt bulunmadığı için falda yer alan şekillerin kum üzerine çizilmesinden almıştır. İlm-i remil olarak da adlandırılan bu bir takım çizgi ve noktalarla gaybe dair haberler verme sanatının kökenini İdris Peygamber'e, Danyal Peygamber'e bağlayanlar vardır. İslamiyetten önce Araplar arasında çok yaygın olan bu fal bakma çeşidi gerçeğe çok yakın sonuçlar çıkartması ile ün yapmıştır (Sezer 1998: 43).

Bu falı, 16 satıra rastgele işaretlenen noktalar oluşturur. Bu noktalar, tek ya da çift sayıda oluşlarına göre biçim alır ve yorumlanır. Tek tek anlam taşıyan remil biçimleri, sorulan sorunun özelliğine göre ayrı yanıt verir. Remil falına bakmak, remil dökmek, remil atmak biçimlerinde adlandırılır (Sezer 1998: 43). Remil atmak da birçok usul vardır. Remil atacak kişi 16 kez zar atar, her atışta zarın tek veya çift gelişine göre haneler meydana gelir. Remilde dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır. Bu hususlar şöyledir: remil atacak kişinin abdestli, giyim kuşamının temiz olması gerekir; yüzü kibleye bakmalıdır; remil atılacak yer temiz olmalıdır; havanın bulanık yağmurlu, karlı, bulutlu, fırtınalı olmaması gerekir. Kötü sayılan saatlerde remil dökmemelidir. Karın tıka basa dolu iken remil atılmaz, mümkünse kuşluk vakti remil atmamalıdır, remil atarken kişi fikrini, zikrini, zihnini bütün gücüyle niyeti üzerinde toplamalıdır. Sağ elin serçe parmağını mihver yapıp noktaları soldan sağa doğru saymaksızın atmalı, her sıra noktayı evvelkinin altından biraz aşağıdan başlayıp öncekine geçmeli, her nokta koyarken Allah u Taalayı zikir etmelidir (İloğlu 2016: 288-289).

Remil falı, 16 değişik şekilden 32 hat ve 32 şekilden meydana gelmiştir. Her hat 12 noktaya denktir ki 32 hattan 64 nokta çıkar ve remilin 32 noktası bunlara ilave edince 96 olur. Remildeki 16 şekil sa'd (iyilik) ve nahsî (kötülük) olarak ikiye ayrılır. Sa'd şekiller iyiliğe, nahsî şekiller ise kötülüğe işaret eder. Remil falındaki on altı şekil ve manaları şöyledir:

1. Lahyan: Sa'dı hariç. Nefis, ömür, hayat, fikir ve ruh hanesidir.
2. Kabzî-dâhil: Sa'dı dâhil. Mal, para, servet, para, rızık, geçim, alış-veriş ve hazine hanesidir.
3. Kabzî-hâriç: Nahsî-hâriç. Kara yolculuğu, nakil, yakınlar, kardeşler hanesidir.
4. Cemaat: Sabit, Nahsî-mümtezc. Mülk ve makam, memuriyet, ana ve baba, düğün, kalabalık, define, bahçe, ağaçlar hanesidir.

¹ Gunnar Jarring Koleksiyonu hakkında detaylı bilgi için bakınız. Törnvall, Gunilla. (2014). “Hoten ve Kaşgar'dan: Gunnar Jarring ve Jarring Koleksiyonu”. (çev. Serkan Çakmak). *Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi*, 4, 103-111.

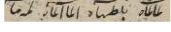
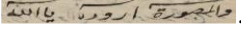
5. Ferah yahut cüdele: Sadı-münkalib. Evlat, haber, mektup, âşık, maşuk, yemek, hediye hanesidir.
6. Akle: Nahsı munkalib. Hasta, kul, halayık, iş, ticaret, meşakkat ve dört ayaklı hayvanlar hanesidir.
7. Emkis: Nahsı dâhil. Hırsız, eşkiya, kadın, ortak, nikâh, gaip, açlık, harp, dava hanesidir.
8. Hamre: Nahsı-sabit. Elem, korku, ölüm, hırsızlık, mal, miras, devlet hazinesi hanesidir.
9. Beyâz: Sa'dı-sabit. Deniz yolu, rüya, hâkim, itikad, davet, haber, hac, ilim, küçük kardeş, muhabbet, miras-mal hanesidir.
10. Nusratı-hârice: Sa'dı-hâriç. Başkan, rütbe, nişan, iş, hükümet, üvey ana baba hali, gaib hanesidir.
11. Nusratı-dâhile: Sa'dı-dâhil. Ümit, muhabbet, saadet, ganimet, gönül hoşluğu, dostlar, ihsan hanesidir.
12. Utebei hâriç: Nahsı-hâriç. Düşman, hapis, zindan, töhmet hanesidir.
13. Nakiyyül-had: Nahsı-münkalib. Muvaffakiyetsizlik, sıkıntı, keder, kan, gaipten husumetten sual hanesidir.
14. Utebei-dâhil: Sa'dı-dâhil. Yazılı kâğıt, büyüklük, matlup, maaş, rütbe, evlenme, hasta veya seferden saul hanesidir.
15. İctima': Sa'dı-sabit mümteziç. Yazılı kâğıt, mektup, söz, matlup şeyin iyiliği veya kötülüğü, firar edenden sual hanesidir.
16. tarîk: Sa'dı munkalib. Halin iyiliği veya kötülüğü, işin sonu ve neticesi, geçmiş ve gizli işler hanesidir (İloğlu 2016: 299-304).

Remil falının esası noktalar ve 16 şekilden oluşur. Her iki nokta bir hat kabul edilir ve bunların burçlarla bağlantılı olduğuna inanılır. Çizilen bu şekillerin anasır-ı erbaa (toprak, su, hava, ateş) ve burçlarla olan nisbetleri hesap edilerek incelenir ve sonuçlar çıkarılır. Fâlnâme Dânyâl 'Aleyhi's-selâm adlı bu metinde de remildeki bu usul anlatılmaktadır. Yazar 16 şekilden hareketle burçlar ile bağlantı kurmuş, şekillerin anasır-ı erbaa ile yıldızlarla, yönlerle ve peygamberlerle olan nispetlerini hesap ederek çıkarımlarda bulunmuştur.

Metinde yer alan 16 şekil için Hz. Âdem peygamberden başlayarak sırasıyla Hz. Şit, Hz. Nuh, Hz. Muhammed, Hz. İbrahim, Hz. Yunus, Hz. Zekeriya, Hz. Davud, Hz. Süleyman, Hz. Yusuf, Hz. Şuayb, Hz. Cercis ve Hz. Danyal peygamberlerin isimleri verilmiştir.

Hz. Zekeriya peygamberin ismi hem 10a'da geçen "engis" hem de 21a'daki "içtima" şekli için zikredilmiştir. İbranicede Nôah, Yunancada ise Nôe şeklinde geçen (Yaylalı 2014: 235) Hz. Nuh'un ismi Neciyyu'llâh metinde Neci şeklinde kısaltılarak da kullanılmıştır. Peygamberlerin

dışında 16a'da “nuşret dāhil” de falın Hazret-i Ali Kerem'ullāhu veçhenin falı olduğundan bahsedilir. Metinde peygamber isimlerinin dışında yine 16 şeklin hemen hepsinde her şekil için ayet iktibaslarında bulunulmuş ve İsm-i Azam verilmiştir.

23b'nin ilk ve ikinci satırında İsm-i Azam şöyle geçmektedir: 1. satır 2. satır .

İktibas yapılan ayetler ise şöyledir:

1a'da Bakara Suresi 199. Ayet: *لِنَّ اللّٰهٖ غُفُورٌ رَّحِيْمٌ* “innallāhe gāfūrun raḥīmā”

2a'da Bakara Suresi 2. ve 3. Ayetler: *ذٰلِكَ الْكِتٰبُ لَا رَيْبَ فِيْهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِيْنَ الَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِالْغَيْبِ* “zālike-l kitābu lā raybe fīhi huden lilmuttekin ellezīne yū minūne bilğaybi”

3b'de Fetih Suresi 1. Ayet: *اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِيْنًا* “innā fetaḥnā leke fetḥan mubīnā”

5a'da Âli İmrân Suresi 131. Ayet: *اُعِدَّتْ لِّلْكَافِرِيْنَ* “uiddet lil kāfirīn”

6a'da Bakara Suresi 153. Ayet: *اِنَّ اللّٰهٗ مَعَ الصّٰبِرِيْنَ* “inneallāhe me ‘aşşābirīne”

7b'de Maîde Suresi 114. Ayet: *اللّٰهُمَّ رَبَّنَا اَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِّنَ السَّمَآءِ تَكُوْنُ لَنَا عِيْدًا لِأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا وَآيَةً مِّنْكَ* “Allāhumme rabbenā enzil ‘aleynā māideten mines-semāi tekūnu lenā ‘[den li-evvelinā ve āḥirinā ve āyeten minke verzuknā ve ente ḥayrur-rāziqīn”

12a'da Fetih Suresi 3. Ayet: *وَيُنصِرْكَ اللّٰهُ نَصْرًا عَظِيْمًا* “ve yensuraka(A)llāhu naşran ‘azīzā(n)”

13a'da Sad Suresi 26. Ayet: *اِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيْفَةً فِي الْاَرْضِ* “innā ce ‘alnāke ḥalīfeten fī-l-ardī”

15a'da Araf Suresi 56. Ayet: *رَحْمَتِ اللّٰهِ قَرِيْبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِيْنَ* “rahmetallāhi karībun mine'l muhsinīn”

17a'da Nisâ Suresi 96. Ayet: *وَكَانَ اللّٰهُ غُفُوْرًا رَّحِيْمًا* “ve kānallāhu gāfūran raḥīmā”

18a'da Mülk Suresi 22. Ayet: *اَلَمْنْ يَمْشِيْ مُكِبًا عَلٰى وَّجْهٖٔ* “efemen yemşī mükibben ‘alā vechihi

22a'da Tarik Suresi 15, 16, 17. Ayetler: *اِنَّهُمْ يَكْتُمُوْنَ كَيْدًا وَّاَكِيْدٌ كَيْدًا فَمَهْلٍ*

اِنَّهُمْ يَكْتُمُوْنَ كَيْدًا وَّاَكِيْدٌ كَيْدًا فَمَهْلٍ “innehum yekīdūne keydā(n) ve ekdu keydā(n) femehhili-l kāfīrīne emhilhum ruveydā(n)”

Dil özellikleri bakımından da oldukça dikkat çekici olan bu eserin Latin harfli transkripsiyonlu metni ve dil incelemesi şöyledir:

Transkripsiyonlu Metin

Fâlnâme Dânyâl ‘Aleyhi’s-selâm

[1a] ⁽¹⁾ Bu şekilni tarih dèrler burcı cānūfdur b(l)-nihāyeti ⁽²⁾ haṭ şekildür kavle ta‘ālā innallāhe ḡafūrun raḥīma ⁽³⁾ hoş mübarek kemā ⁽⁴⁾ hoş ‘acāyib cāy bolupdur ta‘rif taşkay [1b] lahyān āteş kabzı’l hāric dāhil-i ḥāk kabz-ı dāhil hāric-i āb cemā‘at bād kevāke sebḥ bād ākıl ḥāk engis ḥāk hamre bād beyāz ḥāk nuşrat-ı hāric ḥāk nuşrat-ı dāhil āteş utebe’l hāric āb utebe-i dāhil ḥāk naķi āb ictima’ ḥāk tarih āb Fâlnâme Dânyâl ‘aleyhi’s-selâm [2a] ⁽¹⁾ bu şekilni lahyān dèrler burc-ı ⁽²⁾ āteş erkek b(l)-nihāyet yaḥşıdır kavle ⁽³⁾ ta‘ālā nemi zālīke-l kitābu lā raybe ⁽⁴⁾ fīhi huden lilmuttekin ellezīne yū minūne ⁽⁵⁾ bilḡaybi ey şāhib-i devlet fāl ēgesi ⁽⁶⁾ bilgil ve āḡāh bolḡıl bu fāl ḥāzret-i Ādem ‘aleyhi’s-selāmınḡ ⁽⁷⁾ fālidur ya‘ni şenbe küni meriḥ saati burcı ⁽⁸⁾ maşrıķke ta‘alluķdur ya‘ni her ḡaydaḡ murādınḡ bolsa ⁽⁹⁾ revā bolḡusıdır ḡāyib mu her ḡaydaḡ ansız [2b] ⁽¹⁾ işlerinḡ bolsa tinçlik ve yine kırk künde şādmān ⁽²⁾ bolursēn uğrı alḡan māl bolsa maşrıķ ⁽³⁾ taraḡıda uğrı kıska boyluķ buḡday ⁽⁴⁾ renklik öḡḡ yotasıda ḡāl nişanesi ⁽⁵⁾ bolḡay māl yette künde tafilur andın ⁽⁶⁾ ötse tafilmas her iş kılсанḡ çehārşenbe saat ⁽⁷⁾ turur eger suvāl nikāhdın sorsanḡ üç ⁽⁸⁾ nikāhlık bolursēn uluḡ nikāh yaraşḡay ⁽⁹⁾ eger suvāl ferzenden sorsanḡ ferzendi [3a] ⁽¹⁾ şāliḡ bolḡay ferzendi kız ermiş eger suvāl ⁽²⁾ deḡkānçılıķdın sorsanḡ nihāyeti ⁽³⁾ fāyda bolḡay eger suvāl b(l)-tāb sorsanḡ ⁽⁴⁾ ez-sebeb cindin bolḡay sarıḡ ⁽⁵⁾ cān baḡlap köçermek kerek çehār ⁽⁶⁾ kılını oķusa şifā tafar inşa‘allāh ⁽⁷⁾ bu şekilni kabz-ı dāhil dèrler burcı ⁽⁸⁾ sevri kevākibi şems ḡatun şekildür kavle [3b] ⁽¹⁾ innā fetāḡnā leke fetḡan mubīnā ey fāl ⁽²⁾ ēgesi bilgil ve āḡāh bolḡıl bu fāl ḥāzret-i ⁽³⁾ Şit ‘aleyhi’s-selāmınḡ fālidur b(l)-nihāyet ⁽⁴⁾ yaḥşı bir niyet kıldınḡ şādmān bolursēn ḡā ḡāyib ⁽⁵⁾ ḡā öy içi ḡā sefer ḡā deḡkānçılık her ḡaydaḡ ⁽⁶⁾ işlerinḡ bolsa nihāyeti obdan ḡolunḡḡa fel ⁽⁷⁾ māl kergey eger suvāl şerikçilik sorsanḡ ⁽⁸⁾ fāyda bolḡay eger uğrı alḡan māl bolsa ⁽⁹⁾ şimāl taraḡıda uğrınınḡ rengi sarıḡşın ⁽¹⁰⁾ miyān-ķat közide ayn bolḡay bir kişi [4a] ⁽¹⁾ ḡaber berḡey sebze ēkinlik bolḡay eger nikāhdın ⁽²⁾ bolsa sezāvar bolḡaysēn eger suvāl bērmesdin ⁽³⁾ aḡripsēn özünḡni ḡudaḡa ḡoyḡıl imdi ta‘alınḡ ⁽⁴⁾ yaḥşı boldı ammā baḡt-nāme oķutup ēytkil bir sarıḡ ⁽⁵⁾ yüzlik müşük közlik otra boyluķ ⁽⁶⁾ kişi düşmenlik kılur hazer kılḡıl eger da‘vādın ⁽⁷⁾ bolsa fençşenbe āzine da‘va bolḡay eger suvāl ⁽⁸⁾ b(l)-tābdın bolsa ‘aķıl ḡūşıdın yok ⁽⁹⁾ bolsa ḡāyib ērenlerge o çerāḡān [4b] ⁽¹⁾ ol zaḡmet adakıdın kāh aķlıḡa kēlgey ⁽²⁾ kāhi kēlmes bu kesel şenbe küni ārazu bolḡan ⁽³⁾ bu aḡrıķ tenide kökside yūregide delālet kıldır ⁽⁴⁾ elbette çerāḡ ētmek kerek anınḡ birlen yaḡşı ⁽⁵⁾ bolmasa Azāim Du‘āyı Küncül‘Arş Du‘āyı ⁽⁶⁾ Ḳadeḡ oķumaķ kerek ḡara cān baḡlap oķumaķ ⁽⁷⁾ kerek eger bend baḡışde bolsa her ḡān-ı seyyidin ⁽⁸⁾ bolḡay nezir kılmaķ kerek sıḡḡat ⁽⁹⁾ tafar inşa‘allāh te‘ālā rabbū’l ālemīn [5a] ⁽¹⁾ kabzı’l hāric dèrler burcı ⁽²⁾ ḡamel kevākib merā Neci ta‘alluķdur maşrıķ ⁽³⁾ burcı terik şekildür kavle ta‘ālā ⁽⁴⁾ uiddet lil ḡāfirīn azābe’n ⁽⁵⁾ kıyamā ey fāl ēgesi bilgil ve āḡāh bolḡıl ⁽⁶⁾ bu fāl ḥāzret-i Nūḡ ‘aleyhi’s-selāmınḡ fāl ⁽⁷⁾ bu fāl nihāyeti yamān turur kılḡan fa‘alınḡe tövbe ⁽⁸⁾ istiḡfār bilen bolḡıl belādın ḡāzar kılmaķ ⁽⁹⁾ kerek şadaķa iḡlāş bilen bolḡıl ⁽¹⁰⁾ düşmenlerdin zālimlerdin veya uğrı [5b] ⁽¹⁾ ḡarāķçılardın veya da‘vādın ziyān ⁽²⁾ bolmaķķa delālet kılur yitkenni ḡoḡlama ⁽³⁾ ḡaçḡannı izleme cefāḡa ḡalursēn ⁽⁴⁾ kimge yaḡşılık kılсанḡ şununḡdın ⁽⁵⁾ yamānlıkni körersēn eger suvāl nikāhdın ⁽⁶⁾ bolsa cūdālīḡḡa delālet kılur ⁽⁷⁾ üzlüşürsēn ḡā sefer ḡā nikāh her ḡaydaḡ ⁽⁸⁾ maşlaḡat bolsa sabır kılınḡla çenānçe

Allah te'ālā ⁽⁹⁾ Kur'an şerifde haber bəripdürler **[6a]** ⁽¹⁾ kim kavle ta'ālā inneallāhe ⁽²⁾ me'aşşābirİne eger suvāl bİ-tābdın ⁽³⁾ bolsa bend bağışde bolsa hān-ı seyyidin ⁽⁴⁾ bolğay qolide bolsa kafir feriniŋ ⁽⁵⁾ şimāli bolğay aq cān bağlap ⁽⁶⁾ 'Azayim tişi Qahir kəl oqumaq kerek şihhat ⁽⁷⁾ tafar inşā'allāh eger bir ziyān bolmağğa ⁽⁸⁾ delālet kıılır bu şekilni cemā'at ⁽⁹⁾ dərler burcı cevzā kārūt ölük **[6b]** ⁽¹⁾ tirik ərkek hātun şems-i qarş düşünbe künige ⁽²⁾ ta'alluğdur burcı cānūfdur kavle ta'ālā ⁽³⁾ inne lā tezerune fereddune veadin ⁽⁴⁾ ey fāl əgesi bilgil ve āgāh bolğıl bu fāl hāzret-i ⁽⁵⁾ Muḥḥammed 'aleyhi's-selāmniŋ fālıdur uluğ ḥalkniŋ ⁽⁶⁾ fādeşāhniŋ arasında fitne ğavğā qoymağğa ⁽⁷⁾ veya ma'rekğā kıılır ğeh yā nikāh cüdā bolur ğeh ⁽⁸⁾ Ali ḥazā'l-kıyās da'vā kıılmağğa delālet kıılır ⁽⁹⁾ eger suvāl er kişi bolsa bendi ya teylelikniŋ eşratıdın ⁽¹⁰⁾ bolğay hātun kişi bolsa nikāh baht bend **[7a]** ⁽¹⁾ bolğay bu şekil bes menāzirdür eger suvāl ⁽²⁾ ğāyibdin bolsa kırk kün şādmān bolursən eger ferzending ⁽³⁾ bolsa ḥudāyī ta'āla ferzend 'atā kılgay ammā ⁽⁴⁾ bir sarığşın ğonçe boyluğ türük nişane ⁽⁵⁾ mazlūm düşmenlik kıılır ğam yemegil hāzer ⁽⁶⁾ kılgıl eger suvāl da'vā kıılmağğa delālet kıılır ⁽⁷⁾ eger yitken māl bolsa cānūf tarafida ⁽⁸⁾ uluğlardın mafā'at körgeysən eger suvāl ⁽⁹⁾ b(l)-tābdın bolsa kefe cinniŋ 'alāmātıdın ⁽¹⁰⁾ bolğay çil kāf oqumaq kerek ilm-i çerağ **[7b]** ⁽¹⁾ kevāke sebḥ dərler burcı ⁽²⁾ mizān kevkebi zührā turur cum'a künige ⁽³⁾ ta'alluğdur kavla ta'ālā Allāhumme ⁽⁴⁾ rabbenā enzil 'aleynā māideten mines-semāi ⁽⁵⁾ tekūnu lenā 'İden li-evvelinā ve āḥirinā ⁽⁶⁾ ve āyeten minke verzuknā ve ente ⁽⁷⁾ ḥayrur-rāziqİn ey fāl əgesi bilgil ve āgāh ⁽⁸⁾ bolğıl bu fāl hāzret-i İbrāḥİm ḥalİllāhniŋ ⁽⁹⁾ fālıdur b(l)-niḥāyet yaḥşıdır **[8a]** ⁽¹⁾ bağlan işleriŋ bolsa ğüşāde bolğusıdır ⁽²⁾ eger suvāl ğāyibdin sorsaŋ ğāyet yaqında ⁽³⁾ ḥaberi kəlür şādmān bolursən eger suvāl uğrı ⁽⁴⁾ alğan mālđın sorsaŋ uğrı maşrıq ⁽⁵⁾ tarafida bolğay yette künde ḥaşıl bolursən ⁽⁶⁾ da'vā kıılmağıl cefāğā qalursən eger suvāl nikāhdın ⁽⁷⁾ sorsaŋ mübārek ammā bir qarı ⁽⁸⁾ mazlūm düşmenlik kıılır hāzer kılgıl ⁽⁹⁾ düşmendin bolsa helāk bolur fitne ğavğāđın ⁽¹⁰⁾ ammān bolğaysən ikki kündin kēyin **[8b]** ⁽¹⁾ kündin kēyin aḥvāliŋ yaḥşı boldı eger ⁽²⁾ seferdin bolsa ḥoş vaqıt bolğaysən ⁽³⁾ eger suvāl āğrıkdın bolsa cerāhat bolsa ⁽⁴⁾ yurt 'azizlerdin bolğay olarğa ⁽⁵⁾ çerāğ kıılmaq kerek içide veya boğazıda ⁽⁶⁾ bolsa nazar kıılmaq kerek faşlide bolsa Sultān ⁽⁷⁾ Aşhab-ı Kehf oqumaq kerek inşā'allāh ⁽⁸⁾ bu şekilni aqıl dərler burcı ⁽⁹⁾ cevzā kevkebi ḥāk dāhil **[9a]** ⁽¹⁾ ölük şekildür düşünbe künige ⁽²⁾ ta'alluğdur kavle ta'ālā maḥfel ḥālvat ⁽³⁾ ey fāl əgesi bilgil ve āgāh bolğıl bu fāl ⁽⁴⁾ hāzret-i Yunus 'aleyhi's-selāmniŋ fālıdur İsa evlādınıŋ ⁽⁵⁾ meşakḫat tartursən bir neçe künden kēyin ⁽⁶⁾ şādmān bolursən düşmen bisyār bolğay ⁽⁷⁾ hāzer kılgıl necāt tafğaysən eger suvāl ⁽⁸⁾ seferdin bolsa barmāğıl uğrı qarāçıdın ⁽⁹⁾ ziyān yetkey seferge çıksaŋ çehārsenbe ⁽¹⁰⁾ küni zührā saatide çıkğıl eger suvāl bir iş **[9b]** ⁽¹⁾ bolsa yaḥşı əmes ḥa nikāh her qaydağ iş ⁽²⁾ bolsa bir fi'İlni terk kııl murādınıŋğa yetkeysən ⁽³⁾ yitken kaçkanı izleme cefāğā qalursən ⁽⁴⁾ uğrı maşrıq tarafida māl yigirme künde tafılur ⁽⁵⁾ eger suvāl düşmen bolsa əğiz boyluğ kişi ⁽⁶⁾ bolğay eger suvāl ğāyibdin bolsa ḥaberi kəlür ⁽⁷⁾ şādmān bolursən eger suvāl ferzending sorsaŋ ferzendi şāliḥ bolğay eger ⁽⁸⁾ b(l)-tābdın bolsa yā belide yā çehārbendide ⁽⁹⁾ yā közide bolsa ervāḥ tersādin **[10a]** ⁽¹⁾ tersādin bolğay Du'ayı Qahir kəl oqumaq ⁽²⁾ kerek şihhat tafar inşā'allāh ta'ālā ⁽³⁾ bu şekilni engis dərler burcı ceza ⁽⁴⁾ kevkeb-mā zāhil hātun şekildür yekşenbe ⁽⁵⁾ künige ta'alluğdur kavle ta'ālā febaşaru kemā ⁽⁶⁾ ey fāl əgesi bilgil ve āgāh bolğıl bu fāl ⁽⁷⁾ hāzret-i Zekeriyā 'aleyhi's-selāmniŋ fālıdur ⁽⁸⁾ bir niyet kıldıŋ yaḥşı əmes şabır kııl murādınıŋğa ⁽⁹⁾ yetkeysən ammā fitne ğavğā da'vā kıılmağğa **[10b]** ⁽¹⁾ delālet kıılaydur bu işdin yıraç bolğıl ⁽²⁾ bir neçe kündin kēyin bir cümmā ḥalk siḥir kıılır ğah ⁽³⁾ delālet kıılır ihtiyāt kılgıl eger suvāl ⁽⁴⁾

yitken maldın sorsaň öyde aş⁽⁵⁾ nân yègen kişi alıpdur tafılmas⁽⁶⁾ eger suvâl b(l)-täbdın bolsa şadağa ihlâş⁽⁷⁾ bilen bolgıl eger köz yâ kulağ ağırsa⁽⁸⁾ melike şeh-i kāk feriniň ‘alāmâtıdur⁽⁹⁾ ammâ Abdurrâhman külâ şofı okımağ⁽¹⁰⁾ kerek kırk bir nev keçe kılıp köçermek **[11a]**⁽¹⁾ eger ağırık yutasıda bolsa çaranğguda melike⁽²⁾ şekāk feri uşrıdur eger suvâl⁽³⁾ hāmiledin sorsaň oğul bolğay⁽⁴⁾ eger suvâl seferdin sorsaň üç kün⁽⁵⁾ her şenbe küni şubh-ı şādıkda çıkıl nihāyeti⁽⁶⁾ yahşı eger suvâl dost düşmendin sorsaň⁽⁷⁾ ya‘ni bed çeşm bir kişi urğansèn⁽⁸⁾ közi yamān kişi köz sâfdur kişiniň⁽⁹⁾ sözike kirmegil yekşenbe küni öz **[11b]**⁽¹⁾ ahvāliňdin haberdār bolgıl yâ bir faydālık⁽²⁾ yâ bir ziyānlık bar hāzer kılıl⁽³⁾ eger suvâl nikāhdın sorsaň⁽⁴⁾ nihāyeti yahşı ağırlık kılıl yeñlik kılmağıl⁽⁵⁾ kēyin feşimān bolursèn fayda bērmes⁽⁶⁾ vāllahü’l hādi ila müsebbilürreşād⁽⁷⁾ bu şekilni hamre dērler burcı⁽⁸⁾ erkek tirik şekildür düşenbe **[12a]**⁽¹⁾ künige ta‘allukdur kavle ta‘ālā ve⁽²⁾ yenşuraka (A)llāhu naşran ‘az[zā(n) ey fāl⁽³⁾ ègesi bilgil ve āgāh bolgıl bu fāl ānce-a⁽⁴⁾ hūb èmes cevri-i sitem cefāğa ve havf⁽⁵⁾ hātarke ve huşümet gam guşşaga ve⁽⁶⁾ hān nevānga giriftar bolmağğa delālet kılay⁽⁷⁾ eger suvâl gāyib bolsa kelmegey kesel bolsa⁽⁸⁾ saķaymağay nikāh bolsa cüdā bolur bu fāl⁽⁹⁾ tüşken adam tövbe istiğfār bilen bolsun **[12b]**⁽¹⁾ her iş kılsa kesafetlikğa delālet⁽²⁾ kılar eger suvâl yitken kaçğannı⁽³⁾ izleme cefāğa qalursèn her kimge bu şekil her kimge⁽⁴⁾ kelse çehār etrafi düşmen bolğay ve yine⁽⁵⁾ sihriniň illetidindür eger suvâl⁽⁶⁾ b(l)-täbdın bolsa kolide közide⁽⁷⁾ futıda yâ bāğrıda Ali hāze’l kıyās⁽⁸⁾ yette azanıň biride bolsa kâfir cinniň⁽⁹⁾ illeti gāyibler iglenip kalıpdur **[13a]**⁽¹⁾ kotur çikani kâşilamağğa delālet⁽²⁾ kılar eger suvâl qaşısı iş bolsa bolmağay⁽³⁾ beyazdır bu şekilni burcı sereţān⁽⁴⁾ kevkebi kamer terik şekil turur hātun şekil⁽⁵⁾ yulduzı hāk turur seşembe künige⁽⁶⁾ ta‘allukdur kavle ta‘ālā innā ce‘alnāke⁽⁷⁾ halıfeten fı-l-ardı ey fāl ègesi bilgil⁽⁸⁾ ve āgāh bolgıl bu fāl hāzret-i Dāvıd⁽⁹⁾ ‘aleyhi’s-selāmıñ fālıdur her nēlik hācet bolsa **[13b]**⁽¹⁾ revā bolğay hā gāyib hā öy içi her⁽²⁾ kaydağ maşlahatıñ bolsa revā bolğay eger suvâl⁽³⁾ da‘vādın bolsa da‘vāni sèn alursèn māl ni‘met⁽⁴⁾ rüzl kılğay baht sa‘adetlik bolğaysèn⁽⁵⁾ her kimge bu şekil kelse çehār etrafi düşmen⁽⁶⁾ bolğay gam guşşadın hālaş bolğay māl⁽⁷⁾ ziyade bolğay ömri uzun bolğay eger suvâl⁽⁸⁾ ağırıkın sorsaň zahmet öfke ağırıkı⁽⁹⁾ balğamdın bolğay tersā feriniň leşkeri **[14a]**⁽¹⁾ zahmet tēgürgen bolğay midesi⁽²⁾ çeng ara kırde bolğay kökside zahmeti⁽³⁾ ağırık başıda bolsa ervāh müğdin bolğay⁽⁴⁾ kök cān bağlap rüdi necāt⁽⁵⁾ ‘Azāim üç çerağ kılamak kerek def’i bolur⁽⁶⁾ eger suvâl yitken maldın sorsaň⁽⁷⁾ kolıga kirgey elif boyluk sarığşın şafir közlük⁽⁸⁾ uğrı bolğay eger suvâl nikāhdın bolsa şādmān bolursèn ve yine⁽⁹⁾ köngülünğni hoş tut gamdın helās bolğaysèn bu **[14b]**⁽¹⁾ yahşılığğa delālet kılar hergiz yamānlık⁽²⁾ kılmağıl hūdādın gāfil bolmağıl hāzret-i⁽³⁾ Dānyāl ‘aleyhi’s-selām aytur bir murādıñ bar bir⁽⁴⁾ kümmetdin tilersèn inşā‘allāh revā bolur⁽⁵⁾ eger suvâl düşmendin bolsa çar ağırlık kışka⁽⁶⁾ boyluk kişi düşmen bolğay ākıbet sèn⁽⁷⁾ zafer taparsen sırrıñni āşıkāra kılmağıl eger suvâl⁽⁸⁾ ferzendin bolsa kız ermiş vāllāhu ‘ālem bişşevāb⁽⁹⁾ bu şekil nuşret hāric dērler burcu **[15a]**⁽¹⁾ hātun şekil şems yulduzı şimal çehārşenbe⁽²⁾ künige ta‘allukdur kavle ta‘ālā rahmetallāhi⁽³⁾ kar[ibun mine’l muhsin]ın ey fāl ègesi bilgil⁽⁴⁾ ve āgāh bolgıl bu fāl hāzret-i Süleymān ‘aleyhi’s-selāmıñ⁽⁵⁾ fālıdur yani āfitābğa āyğa ve künge ve⁽⁶⁾ yulduzge delālet kılar āfitāb sa‘adet⁽⁷⁾ sēniñ ta‘aliniğdür cem’i işleriñ āsān bolğay⁽⁸⁾ bir murādıñ bar bir kimdin tilersèn revā bolur eger⁽⁹⁾ suvâl seferdin sorsaň düşenbe künige **[15b]**⁽¹⁾ eger suvâl nikāhdın bolsa èkki üç nikāhlık⁽²⁾ bolursèn uğrı alğan māl bolsa keçrak⁽³⁾ kolıñğa kirgey

maşrık tarafıge oçuk yerge kömgen ⁽⁴⁾ bolğay sarıg saķallık bülend kâmetlik ⁽⁵⁾ bolğay yette künde tafilur andın ötse tafılmas ⁽⁶⁾ eger suvâl düşmendin bolsa sıķal yüzlük ⁽⁷⁾ gönçe boyluk mazlum kolidi kişı bolğay eger ⁽⁸⁾ bİ-tâbdın bolsa hâl ziyân bolğay cāngā köçermek ⁽⁹⁾ kerek bir a'zasıda cerāhat bolsa şimāl du'ā oķıgāy ⁽¹⁰⁾ bu şekilni nuşret dāhİl dەرler burcu [16a] ⁽¹⁾ kevkebi nakİs turur kavle ta'ālā *tetteķūne* ⁽²⁾ *minallāhi* ey fāl egesi bilgil ve āgāh bolğıl ⁽³⁾ bu fāl hāzret-i Ali Kerem'ullāhu vecheniņg fāldur nihāyeti ⁽⁴⁾ yaķsıdır sen belādın endişe kılmağıl ğam ğuşşadın ⁽⁵⁾ helāş bolğaysen her çā çİņg bolsa revā bolğay ⁽⁶⁾ ammā bir ğamge delālet kılur her eşiğa ⁽⁷⁾ kadem koysaņg uluğlardın meded isti'ānet ⁽⁸⁾ tile kēyin uluğlardın menfa'at körgeysen ⁽⁹⁾ mirās koluņgga kirgey seferge çıkısaņg maşrık ⁽¹⁰⁾ tarafıge barğıl nuşret bar eger nigāhdın bolsa bolmağay [16b] ⁽¹⁾ eger suvāl nikāh mu veya da'va mu veya uğrı ⁽²⁾ alğan māl mu veya ma'reke mü veya adam ⁽³⁾ örğen mü dēgendek bir maşlahatnıņg bar ⁽⁴⁾ her kayısı bolsa tinc amān tokuz künde veya ⁽⁵⁾ toksan künde bir hoş-hāl ferİşān bir haber İşitkeysen ⁽⁶⁾ eger suvāl ağrıkdın sorsaņg di'v çehār ⁽⁷⁾ şāheniņg 'alāmatıdur yekşebe küni Kaşide-i ⁽⁸⁾ Ha'ıye oķımak kerek şİhhat tafar inşā'allāh ⁽⁹⁾ eger suvāl öz aĥvāliņgdın sorsaņg ğayātdın ⁽¹⁰⁾ sözleydür vāllāhu 'alem bis'sava [17a] ⁽¹⁾ bu şekilni nakİ utebe-i hāric dەرler burcu ⁽²⁾ kevkebi müşteri sa'adet turur şenbe künige ta'alluk ⁽³⁾ kavle ta'ālā ve kānallāhu ğāfūran rahİmā ey fāl ⁽⁴⁾ egesi bilgil ve āgāh bolğıl bu fāl hāzret-i ⁽⁵⁾ Yūsuf 'aleyhi's-selāmnıņg fāldur eger suvāl öz ⁽⁶⁾ aĥvāliņgdın sorsaņg ümidıņg hāşıl bolur ⁽⁷⁾ koluņgga fel māl kirgey almak satmağdın ⁽⁸⁾ bolsa ğub ğatar yok eger nikāhdın bolsa nihāyeti ⁽⁹⁾ yaķsı eger özünğni çİņg tutğıl devletke müşerref ⁽¹⁰⁾ bolursen suvāl zira'atdın sorsaņg andın [17b] ⁽¹⁾ ālnıņg eşrātı bolğay ammā bir yāğ düd kılıp ⁽²⁾ meded isti'ane tile kēyin def'i bolur eger ⁽³⁾ suvāl şerikçilikdın sorsaņg şerik ⁽⁴⁾ bolmağıl zarar bolğay eger düşmendin bolsa ⁽⁵⁾ qar ağızlık kışka boyluk bir toğarlık kişı bar ⁽⁶⁾ anıņg sözike kirmegil ol senıņg bisyār kātİl ⁽⁷⁾ düşmendür eger suvāl ferzendin sorsaņg ⁽⁸⁾ ümmü'l şubyānnıņg alāmātıdır sebep kıl ⁽⁹⁾ taleb kıl aĥir ferzend vüçüdiğa kēledur [18a] ⁽¹⁾ eger suvāl almağdın sorsaņg ⁽²⁾ tum tuvaķ māl yaraşğay eger suvāl ⁽³⁾ seferdın sorsaņg cānūf tarafıge barğıl ⁽⁴⁾ bisyār fāyda bolğay eger yitken māldın ⁽⁵⁾ sorsaņg herğiz tafılmas bir fitne ⁽⁶⁾ ğor kişı hāzer kıl murādıņgga yetkeysen ⁽⁷⁾ bu şekilni 'utebe dāhİl dەرler burcu kevākibi ⁽⁸⁾ müşteri muķavķis turur āzine künige ta'allukdur ⁽⁹⁾ efemen yemşİl mükibben 'alā *vechihi* ⁽¹⁰⁾ eğaden [18b] ⁽¹⁾ ey fāl egesi bilgil ve āgāh bolğıl bu fāl hāzret-i ⁽²⁾ Şu'ayb 'aleyhi's-selāmnıņg fāldur her iş kılsa ⁽³⁾ tefāvütlıkğa delāler kılur meşakķat işni ⁽⁴⁾ özünğe urupsen şenbe küni öziņge ⁽⁵⁾ bebāzet-nāme oķutup eytikil bağlanğan ⁽⁶⁾ işleriņg revān bolğay ğamdın ğalāş bolursen ⁽⁷⁾ eger suvāl ğāyibdin sorsaņg bi-ğāyet ⁽⁸⁾ ferİşān-hāl bolğay eger suvāl seferdın sorsaņg ⁽⁹⁾ üç kündin kēyin yaķsı eger suvāl eşiķde ⁽¹⁰⁾ bir şiiŗçi hātun bar hāzer kılğıl kātİğ [19a] ⁽¹⁾ düşmen durur eger suvāl nikāhdın sorsaņg ⁽²⁾ cüdā bolur eger suvāl b(l)-tâbdın bolsa ⁽³⁾ üstühanları ağır bolğay sihriniņg 'alāmātıdur ⁽⁴⁾ kayta Rum oķımak kerek eger suvāl ⁽⁵⁾ uluğlarııņg aldığa barmaķğa delālet kılur ⁽⁶⁾ her kaydağ murād bolsa revāh bolur maţlup bolsa ⁽⁷⁾ hem revā bolğay eger yırak yaķındın ⁽⁸⁾ bolsa ğavf ğatar yok bir işni kılmaķı ⁽⁹⁾ İhtiyār kıl yette işleriņg ğuşāde bolğay [19b] ⁽¹⁾ eger yitken kaçķanı izleme yitken māl ⁽²⁾ mağrib tarafında eger suvāl kaçķalık māl ⁽³⁾ yaraşğay eger suvāl bir kātİğ tüş körüpsen ⁽⁴⁾ korķap uyğanıpsen ammā köņğlüņg şu zekā ⁽⁵⁾ ğāşeyān bolur seni bir ādem bir ādemge yaķsı kılur ⁽⁶⁾ ol ādemniņg ayağı mübārekıdur inşā'allāh ⁽⁷⁾ bu şekilni nakİyyü'l ğat dەرler burcu kevkeb-ān ⁽⁸⁾ merit cenübİ yulduzı su turur b(l)-

nihâyet⁽⁹⁾ kenğdür kavle ta'âlâ Allâhüm azâben el[mâ **[20a]** ⁽¹⁾ ey fâl egesi bilgil ve âgâh bolğil bu fâl ⁽²⁾ hazret-i Cercis 'aleyhi' s-selâmniñg fâlıdur ⁽³⁾ ançena obdan mü emes yamân mu emes ⁽⁴⁾ bazı yamân işlerdin yaşıraq ⁽⁵⁾ bolmaq kerek eger suvâl bir iş kılsañg ⁽⁶⁾ sabır kıl murâdñgga yetkeysen eger suvâl bi-tâbdın ⁽⁷⁾ sorsañg miyâne illet turur eger ⁽⁸⁾ suvâl seferdin sorsañg on kündin kiyin ⁽⁹⁾ mübarek almak satmaq nihâyeti obdan ⁽¹⁰⁾ b(l)-tâbdın bolsa melike esma feriniñg 'alâmatı **[20b]** ⁽¹⁾ uluğ menzillerdin ve gûne-i imarâtlardın ⁽²⁾ yelini salğan bolğay eger suvâl uğrı ⁽³⁾ alğan mâldın bolsa öyde aş nân yegen ⁽⁴⁾ kişi alıpdur tafılmas hergiz sırıñgını ⁽⁵⁾ âşikâre kılmagıl mâldın âlâ tuvağ mâl yaraşıdur ⁽⁶⁾ hergiz şerik bolmagıl zarar bar ammâ ⁽⁷⁾ öyüñde bir fitne hor kişi bar hazer kıl köp ⁽⁸⁾ söz bERMegil köñgli kara kişidur eger suvâl ⁽⁹⁾ başıñda bir neçe gam guşsa bar kâh ot kâh şimâl ⁽¹⁰⁾ kâh tofrağ kâh âb kâh ateş bolursen **[21a]** ⁽¹⁾ her kayısı işler bolsa seferde kişiler bolsa ⁽²⁾ hañtı këlür şâdmân bolursen vallâhu'l 'alem ⁽³⁾ bu şekilni içtima' i dërler burcı kevkebi ⁽⁴⁾ karқан rec turur b(l)-nihâyet serâñg turur ⁽⁵⁾ ve sergerdân turur yulduzı hâk turur ⁽⁶⁾ ey fâl egesi bilgil ve âgâh bolğil bu fâl hazret-i ⁽⁷⁾ Zekariyâ 'aleyhi' s-selâmniñg fâlıdur her işğa ihtiyâr ⁽⁸⁾ kılsañg on kün sabır kıl murâdñgga yetkeysen ⁽⁹⁾ andın mübarek eger suvâl öz ahlvâliñdin sorsañg ⁽¹⁰⁾ cem' halk düşmenlik kılur hazer **[21b]** ⁽¹⁾ kılğil bir eger suvâl b(l)-tâb öy içide bolsa melike ⁽²⁾ şek-i kâk feriniñg usridur korhâk kılup ⁽³⁾ okumak kerek eger qolı futı beli yâ yüregi ağırsa ⁽⁴⁾ korqağ du'ası okumak kerek eger ⁽⁵⁾ suvâl da'vâdın bolsa da'vânı sen alursen Zekariyâ ⁽⁶⁾ 'aleyhi' s-selâmniñg fâlıdur haqıda on dört fel ⁽⁷⁾ şadaka bERgil eger nikâhdın bolsa bolmagay eger ⁽⁸⁾ bir katıg tüş körgensen sure-i Yâsinni ⁽⁹⁾ kırk bir merre okup ve yine du'ayı Kadeh ⁽¹⁰⁾ okup demide kılup içkey şihhat tapa **[22a]** ⁽¹⁾ eger suvâl gayibdin bolsa haberi këlür şâdmân bolursen ⁽²⁾ eger mâldın bolsa alafaçak mâl ⁽³⁾ yaraşğay her iş kılsañg hüdâğa tevekkül ⁽⁴⁾ kıl murâdñgga yetkeysen vallâhu'l 'alem bis'sevâb ⁽⁵⁾ bu şekilni tarih dërler burcı hatun ⁽⁶⁾ şekil ölüğ b(l)-nihâyet rica-ı mihrî fitne ⁽⁷⁾ engiz gavğadur kavle ta'âlâ innehum yekİdüne keydâ(n) ⁽⁸⁾ ve ekdu keydâ(n) femehhili-l ⁽⁹⁾ kâf[r]ne emhilum ruveydâ(n) **[22b]** ⁽¹⁾ ey fâl egesi bilgil ve âgâh bolğil bu fâl ⁽²⁾ hazret-i Dânyâl 'aleyhi' s-selâmniñg fâlıdur ⁽³⁾ her işğa delâlet kılur iş başlaşdın ⁽⁴⁾ sorsañg düşenbe küni mübarek ⁽⁵⁾ eger gayibdin bolsa selâmet mañlûbdın ⁽⁶⁾ bolsa murâdñgga yetkeysen yitken mâl ⁽⁷⁾ tafılmas düşmendin bolsa tü yüzlük ⁽⁸⁾ kişi düşmen bolur eger suvâl b(l)-tâbdın ⁽⁹⁾ bolsa yığın halkniñg arasında **[23a]** ⁽¹⁾ kalğan bolğay köhne çaylardın çifilğan ⁽²⁾ bolğay şenbe küni Kaşide-i Süleymân okumak ⁽³⁾ kerek eger suvâl da'vâdın bolsa hâşıl bolur ⁽⁴⁾ eger suvâl nikâhdın bolsa nihâyeti yaşıdır ⁽⁵⁾ her iş kılsañg fitne turur gam guşsadin halâş ⁽⁶⁾ bolursen eger ferzenden bolsa oğul bolğay ⁽⁷⁾ yitken mâlnı on sekiz künde bertaraf bolur ⁽⁸⁾ eger öy içinde sorsañg nihâyet fitne-i ⁽⁹⁾ engiz gavğa toladur bir fes âdem bar hazer ⁽¹⁰⁾ kıl inşa'allâh temmet-i tamam bi-avn **[23b]** ⁽¹⁾ ⁽²⁾ ⁽³⁾ ism-i 'azam iynest yazğuçı kâtib ⁽⁴⁾ Muhammed Yusuf Añund bin Muhammed İbrâhim ⁽⁵⁾ tarihğa bir miñg üç yüz kırk üç mâh ⁽⁶⁾ şafâniñg yigirmi yetteside tamam boldı ⁽⁷⁾ bu fâlnâme.

1. Ses Özellikleri

1.1. Ünlüler

1.1.1. Ünlü uyumu

Sesletimde dilin kullanılan ön / art bölümü ile dudakların düz / yuvarlak oluş biçimine göre ünlüleri etkileyen bir sesletme olayıdır (Demircan 2001: 80). Bu sesletme olayına göre ünlüler kalınlık-incelik (büyük ünlü uyumu) ve düzlük-yuvarlaklık (küçük ünlü uyumu) uyumu bakımından ele alınmaktadır.

Fâlnâme ünlü uyumu bakımından incelendiğinde metinde Türkçe kelimelerin büyük ve küçük ünlü uyumuna uyduğu fakat Türkçe ve yabancı kökenli kelimelere getirilen bazı eklerin zaman zaman bu uyum dışında kaldığı görülmektedir.

Boyluk 2b/3, ağırk 5b/3, uluğlardın 7a/8, işlerniğ 8a/1, yırağ 10b/1, kerek 20a/5, yigirmi 23b/6 gibi Türkçe kelimelerde kalınlık-incelik uyumunun sağlam olduğu görülmektedir. Fakat bu uyum bazı Türkçe ve yabancı kökenli kelimelerde bozulmaktadır: maşrıkke 2a/8, faşlide 8b/6, saatide 9a/10, kèçrak 15b/2, tarafige 15b/3, eşiga 16a/6, aḥvāliniğ 21a/9, işğa 22b/3, tarihka 23b/5.

Tinçlik 2b/1, müşik 4a/5, boyluk 4a/5, 'azizlerdin 8b/4, közlük 14a/7, yamānlık 14b/1, nikāhlık 15b/1, bilgil 18b/1 gibi kelimelerde düzlük-yuvarlaklık uyumu söz konusu iken bu uyumun bozulduğu bazı sözcükler de tespit edilmiştir: ḥatun 3a/8, uğrı 3b/8, yüzlik 4a/5, közlik 4a/5, küniğe 6b/1, kıılur 7a/5, bolğusu 8a/1, şekildür 9a/1, oğuğay 15b/9 toğarlık 17b/5, sözike 17b/6.

1.1.2. Ünlü değişimleri

Çeşitli ses olayları sonucu bazı ünlülerin değiştiği görülmektedir. Metinde tespit edilen ünlü değişimleri şöyledir:

Ünlü incelmesi: biniğ > minig 23b/5.

Ünlü yuvarlaklaşması: eb > ew > öy 3b/5, ābādān > abdan > obdan 20a/3, okı > oqu- 18b/5.

Ünlü düzleşmesi: pul > pel > fel 3b/6, tolu > tola 23a/9.

Ünlü genişlemesi: yetti > yette 2b/5.

1.1.3. Ünlü düşmesi

Vurgusu az olan veya vurgusuz hâle gelen ünlülerin kelime içersinde düştüğü görülmektedir. Bu düşme genellikle orta hecede meydana gelmektedir. Bu ses olayı metinde sık görülmemiştir. Örnekleri şöyledir:

Ünlü düşmesi: köngül > köngli 20b/8, köküüz > kökside 4b/3.

1.2. Ünsüzler

1.2.1. Ünsüz uyumu

Türkçe kelimelerde yan yana gelen konsonantların seda bakımından birbirine uymasıdır. Türkçe kelimelerde sedalı ve sedasız olarak karşılığı olan konsonantlardan ancak aynı cinsten olanlar yan yana bulunabilirler. Kelime içinde sedalı konsonantlar sedalılarla, sedasız konsonantlar sedasızlarla yan yana gelebilirler (Ergin 2002: 76). Fâlnâme'de uyuma giren sözcüklerin yanısıra ünsüz uyumunu bozan bazı eklerin kullanıldığı görülmüştür. Örnekleri şöyledir:

Yitken 7a/7, körgey 7a/8, karakçı 9a/8, b(l)-tâbdın 9b/8, öfke 13b/8, balgamdın 13b/9, yèrge 15b/3, seferge 16a/9, şerikçilik 17b/3, kaçkanı 19b/1, öyde 20b/3, yètkesèn 21a/8, içkey 21b/10... vb. gibi kelimelerde sağlam bir ünsüz uyumu olduğu dikkat çekmektedir.

Kaçgan 5b/3, ziyân bolmakğa 6a/7, fitne gavğa koymakğa 6b/6, ma'rekğa 6b/7, sarıgşın 7a/4, tafğaysèn 9a/7, alıpdur 10b/5, kesafetlikğa 12b/1, barmakğa 19a/5, işğa 22b/3... gibi örneklerde ise tonsuz ünsüzle biten bazı kelime kök veya gövdelerine tonlu ile başlayan bir ek geldiği için kelimelerin ünsüz uyumuna uymadığı tespit edilmiştir.

1.2.2. Ünsüz değişimleri

Sesler, girdikleri çevrelerde anlamı değiştirmeyecek, anlamayı zorlaştırmayacak ölçüde birbirlerinden etkilenirler. Anlamli birimlerin diziminde, ses birimlerin, kendilerinden önce ya da sonra gelen komşu seslerin etkisiyle türlü biçimlerde değiştiği görülmektedir (Demircan 2001: 71). Bu değişimlerden biri de bir ünsüzün çeşitli sebeplerle yerini başka bir ünsüze bırakmasıdır. Metinde tesadüf edilen ünsüz değişimleri ve örnekleri şöyledir:

Tonlulaşma: ayak > ayağ 19b/6, kaydak > kaydağ 3b/5, yürek > yüregi 4b/3, tinç > tinc 16b/4.

Akıcılaşma: adak > ayağ 19b/6, kèdin > kèyin 8a/10, kovala- > koğla- 5b/2.

Sızıcılaşma: yaqşı > yahşı 11a/6, korkak > qorhık 21b/2, tap- > taf- 2b/5, pençsenbe > fencsenbe 4a/7, pâdişâh > fâdeşâh 6b/6, pişmân > feşimân 11b/5, but > fut 21b/3, şabân > şafân 23b/6.

Genizsilleşme: bîng > miñg 23b/5.

1.2.3. Ünsüz düşmesi ve ünsüz türemesi

Ünsüz düşmesi Türkçenin eski dönemlerinden bu yana hem Türkçe hem de yabancı kökenli kelimelerde sıkça görülen bir ses olayıdır. Bu olayın gerçekleşme sebebi dilin en az çaba yasasıdır (İldırı 2016: 27). Metinde söz içinde ve söz sonunda bazı ünsüzlerin düştüğü görülmektedir:

birlen > bilen 5a/8, kulğak > kulağ 10b/7, kèrgek > kèrek 16b/8, tarafında > tarafıda 2b/3, birinde > biride 12b/8, başında > başıda 14a/3, suw > su 19b/8.

Ünsüz türemesinin tek bir örneği mevcuttur: irak > yırak 19a/7.

1.2.4. Ünsüz ikizleşmesi

Fâlnâme'de kullanılan sayılarda ünsüz ikizleşmesi görülmektedir: èki > èkki 15b/1, yètti > yètte 12b/8.

1.2.5. Ünsüz yer değiştirmesi (Metatez)

Türkçe ve yabancı kelimelerin içinde yer alan iki sesin yer değiştirmesi hadisesidir. Bu ses olayı genellikle komşu iki ses arasında meydana gelir. Metinde görülen örnekler şöyledir:

orta > otra 4a/5, uğ(u)ra- > urğa- 11a/7, öğren- > örgen- 16b/3.

2. Şekil Özellikleri

2.1. Kelime Yapımı

2.1.1. Yapım Ekleri

Ad veya fiil kök ve gövdelerinden yeni ad ya da fiil gövdeleri yapan eklerdir (Korkmaz 2003: 21). Bu ekler dört gruba ayrılmaktadır. Metinde tespit edilen ekler ve örnekleri şöyledir:

İsimden isim yapan ekler:

/+ç+lık/: dehqān+ç+lık 3a/2, qarāq+ç+lık 5b/1.

/+çi/: şerik+çi+lik 17b/3, şiir+çi 18b/10.

/+en/: èr+en 4a/9.

/+IİK/: renk+lik 2b/4, tinç+lik 2b/1, düşmen+lik 7a/5, nikāh+lik 15b/1, yüz+lük 15b/6, boy+luk 15b/7.

/+nggu/: kara+nggu 11a/1.

/+rağ/: kèç+rağ 15b/2, yahş+rağ 20a/4.

/+şın/: sarğ+şın 14a/7.

Fiilden isim yapan ekler

/-a+/: tol-a 23/9.

/-ağ+/: kul-ağ 10b/7, ıra-ğ > yıra-ğ. 19a/7.

/-ğuç+/: yaz-ğuç 23b/3.

/-ük+/, /-ik+/, /-ğ+/, /-k+/: sar-ığ 15b/4, katı-ğ 18b/10, öl-ük 22a/6, tir-ik 6b/1, ağır-ık 16b/6.

/-(u)z+/: boğ-uz+ı+da 8b/5, kö-z+i+de 3b/10.

Fiilden fiil yapan ekler

/-a-/: korğ-a-p 19b/4.

/-er-/: köç-er-mek 3a/5.

/-ıl-/: taf-ıl-ur 2b/5.

/-n-/: bağ+la-n-ğan 18b/5, urğa-n-sèn 11a/7, igle-n-ip 12b/9.

/-la-/: koğ-la-ma 5b/2.

/-ş-/: yara-ş-ğay 18a/2, baş+la-ş-+dın 22b/3.

/-t-/: ay-t-ur 14b/3.

İsim fiil yapan ekler

/+ay-/: sak+ay-mağay

/+e-/: til+e 16a/8.

/+IA-/: bağ+la-p 4b/6, iz+le-me 19b/1.

2.2. Kelime Çekimi

2.2.1. İsim çekim ekleri

Adlar ile adlar veya adlar ile fiiller arasında geçici ilişkiler kuran eklerdir (Korkmaz 2003: 22). Fālnāme'de tespit edilen çekim ekleri ve örnekleri şöyledir:

Çokluk eki /+IAr/: zālim+ler+din 5a/10, qarāqç+lar+dın 5b/1, uluğ+lar+dın 6b/8, üstühan+lar+ı 19a/3, yamān iş+ler+din 20a/4, uluğ menzil+ler+din 20b/1.

İyelik ekleri: Metinde yalnızca ikinci ve üçüncü teklik şahıs iyelik eklerinin kullanımı tespit edilmiştir. Örnekleri şöyledir:

2. teklik şahıs iyelik /+İng/: iş+ler+ing 2b/1, murād+ing+ğa 10a/8, köngül+ünğ+ni 14a/9, murād+ing 14b/3, kol+ünğ+ğa 17a/7.

3. teklik şahıs iyelik /+ø/: öng yotası+ø+da 2b/4, ömri+ø 13b/7, malı+ø 13b/6.

Hâl ekleri:

Ayrılma hâli /+dın/: İş, hâl veya hareketin bitme, çıkma notkasını gösteren hâl ekidir. Bu ekin metinde tespit edilen örnekleri şöyledir: gam guşsa+dın hulaş bolğay 13b/6.

Belirtme hâli /+ø/, /+nI/: Eylemin etki alanında kalan unsurun, konuyu gösteren ismin aldığı hâldir (Daşdemir 2015: 84). Bu ekin metinde tespit edilen örnekleri şöyledir: köp söz+ø bėrmegil, özünğ+ni hudağa koyğıl 4a/3, yitken+ni koğlama 5b/2, da'vā+ni sèn alursèn 13b/3, sırıng+nı āşikāra kılmağıl 14b/7.

Bulunma hâli /+dA/: Bulunma hâli, ad ve ad soylu sözcüklerin veya işaretsiz görevli dil ile birlikte kullanılarak cümlede işin, eylemin yapıldığı zamanı veya gerçekleştiği mekâmı (yeri) bildirdikleri kategorinin adıdır (Alyılmaz 2010: 107-123). Bu ekin metinde tespit edilen örnekleri şöyledir: uğrı maşırık tarafı+da bolğay 8a/5, öy+de aş nān yegen kişi alıpdur 10b/4, her şenbe küni şubh-ı şādīk+da çıkğıl 11a/5, eşik+de bir şiiirci hātun bar 18b/9.

Hedef hâli /+ge/: Cümlede fiilin / yüklemnin hedefini, amacını belirten ektir (Börekçi 2007: 245-275). Bu hâl ekinin örneği şöyledir: gāyib ėrenler+ge o çerāğān... 4a/9.

İlgi hâli /+ni/, /+dIn/, /+ge/: Bir ismi ilgi anlamı ile başka bir isme veya fiile bağlayan (Daşdemir 2015: 79) bu ekin metinde tespit edilen örnekleri şöyledir: bu şekil+ni cemā'at dēler 6a/8, eger suvāl deħkāncılık+dın sorsanğ 3a/2, öz aħvālinğ+dın haberdār bolğıl 11b/1, düşenbe küni+ge ta'alluğdur 6b/2.

Karşılıklı hâli /+ke/, /+ge/: Eyleme özneye veya nesneye karşılıklı olarak konu olan ögeyi gösteren (Daşdemir 2015: 80) bu hâl ekinin örnekleri şöyledir: devlet+ke müşerref bolursèn 17a/9, seni bir ādem bir ādem+ge yaħşı kılar 19b/5.

Kaynak hâli /+dIn/: Eylemin veya tümleçleştirdiği ismin kaynağını veya çıkış noktasını gösteren hâl ekidir. Bu ekin metinde tespit edilen örnekleri şöyledir: şunuğ+dın yamanlıknı körersèn 5b/4, uluğlar+dın ma'faat körgeysèn 7a/8, bir murādinğ bar bir kümmet+dın tilersèn inşā'allāh revā bolur 14b/4.

Miktar hâli /+ø/: Üzerine geldiği isme yaklaşık ya da kesin bir miktar anlamı katan hâldir (Daşdemir 2015 84). Metinde tespit edilen örnekleri şöyledir: bir cümmā+ø halk... 10b/2, yette+ø aźanıñ biride bolsa... 12b/8, ėkki+ø üç+ø nikāhlık bolursèn 15b/1.

Niteleme hâli /+ø/, /ing/, /+nInğ/: İsimleri niteleme işlevleriyle ve geçici kavram ilişkisi kurarak bir nitelenene bağlayan hâl ekidir (Börekçi 2007: 245-275). Bu hâl ekinin metinde tespit edilen örnekleri şöyledir: fāl+ø ėgesi 2a/5, ferzend+ø vücūdiğa kēledur 17b/9, sèn+ing ta'alındır 15a/7, uğrı+ninğ rengi 3b/9, fāl hāzret-i Süleymān aleyhi's-selām+ninğ fālıdır 15a/4, kişi+ninğ sözike kirmegil 11a/9, sıhri+ninğ illetidindür 12b/5.

Nitelenen hâli /+ø/, /+I/, /+sI/: İsmnin, bir isim tamlamasında nitelenen / tamlanan durumunda olduğunu gösteren hâldir (Daşdemir 2015: 86). Bu hâl ekinin metinde tespit

edilen örnekleri şöyledir: uluğ halknıñ fādeşāh+**ø**+nıñ arasında 6b/6, ferinıñ leşker+i 13b/9, ol ādemnıñ ayağ+ı 19b/6, bir a'za+sı+da cerāhat bolsa 15b/9, fāl ège+**si** 16a/2.

Sebeb hâli /+**ø**/, /+**dIn**/: Eylemin hangi nedenle gerçekleştiğini gösteren bu hâl ekinin metinde tespit edilen örnekleri şöyledir: ez-sebeb cin+**din** bolğay 3a/4, düşmenler+**din** zālimler+**din** veya uğrı+**ø** qarāççılar+**din** veya da'vā+**din** ziyān bolmaqqa delālet kıılır 5a/10, ağırıkı balğam+**din** bolğay 13b/8.

Sınırlama hâli /+**ø**/, /+**de**/, /+**din ötse**/, /+**din këyin**/: Yeri, zamanı, şahsı veya eylemin yapılış sayısını sınırlandıran (Daşdemir 2015: 88) bu hâl ekinin örnekleri şöyledir: kırk kün+**ø** şādmān bolursèn 7a/2, üç kün+**ø** her şenbe küni şubh-ı şādıqda çıkğıl 11a/4, on kün+**ø** şabır kıl 21a/8, yette kün+**de** tafılur 15b/5, toğuz kün+**de** veya toğsan kün+**de** 16b/4, an+**din ötse** tafılmas 2b/5, üç kün+**din këyin** yahşı 18b/9, on kün+**din këyin** mübārek 20a/8.

Varma hâli /+**ğa**/: İş, hâl, hareket ve nesnenin yönünü, varacağı son noktayı belirtir (Buran 1996: 134). Bu ekin örnekleri şöyledir: kolunğ+**ğa** fel māl kergey 3b/6, murādınğ+**ğa** yetkeysèn 9b/2.

Yönelme hâli /+**GA**/: Eylemin hangi yönde yapıldığını gösteren bu hâl ekinin metinde tespit edilen örnekleri şöyledir: kāh aklı+**ğa** kėlgey 4b/1, kim+**ge** yahşılık kılsañg... 5b/4, sefer+**ge** çıksañg... 9a/9.

2.2.2. Fiil çekimi

İsim çekim eklerinde olduğu gibi fiil çekim ekleri de fiil kök ve gövdelerindeki hareketleri kişi ve nesnelere bağlamak, adlarla fiiller arasında geçici anlam ilişkileri kurmak için başvurulan eklerdir. Fiil çekimi, fiil kök ve gövdelerine eklenen şekil ve zaman (kip), şahıs ve soru ekleriyle karşılanır (Korkmaz 2003: 25). Fālnāme'de fiil çekimi şöyledir:

Fiil çekiminde kip ve zaman

Basit kipler

Metinde fiil çekimlerinde hem kip hem de zaman eklerinin genellikler 2. ve 3. teklik şahısta çekimlendiği tespit edilmiştir.

1. Emir kipi: Fālnāme'de emir kipinin ikinci teklik şahısta çekimlendiği görülmüştür. Emir kipi ikinci teklik şahıs işaretsizdir. Fakat bu şahısta emir kuvvetlendirme eki /+ğıl/, /+gil/, /+kil/ kullanılmıştır: ey fāl ègesi bil-**ø**+**gil** ve āğāh bol-**ø**+**ğıl** 10'a/6, baht-nāme okutup èyt-**ø**+**kil** 4'a/4, ğam yème-**ø**+**gil** 7a/5, seferdin bolsa barma-**ø**+**ğıl** 9a/8.

Bazı örneklerde emir kuvvetlendirme eki kullanılmamıştır: yitkenni koğlama-**ø**, kaçğannı izleme-**ø** 5'a/2-3, on kün şabır kıl-**ø** 21'a/8.

İkinci teklik şahsın nezaket şekli için ikinci çokluk şahıs eklerinden faydalanılmıştır: maşlahat bolsa şabır kıl-ı-nğ+la 5b/8.

2. İstek kipi: Metinde istek kipi /-a/ eki ile yalnızca üçüncü teklik şahısta çekimlenmiştir: Du'ayı Kadeh okup demide kılıp içkey şıhhat tap-**a**+**ø** 21b/10.

3. Gereklilik kipi: Metinde bu kip /-mAK kérek/ biçim birimi ile kaşılınmıştır: sarığ⁽⁵⁾ cān bağlap köçer-**mek kérek** 3a/5, çerāğ èt-**mek kérek** 4b/4, nazār kıl-**mağ kérek** 8b/6, Du'ayı Kadeh oğu-**mağ kérek** 4b/6.

4. Şart kipi: Metinde şart kipi /-sA/ eki ile ikinci ve üçüncü teklik şahıslarda çekimlenmiştir. İkinci ve üçüncü teklik şahıslarda çekimlenmiştir: seferge çık-sa+nġ 9a/9, dost düşmendin sor-sa+nġ 11a/6, çehâr kılnı oġu-sa+ø 3a/6, bu şekil her kimge kel-se+ø 12b/4.

5. Geniş zaman: Metinde geniş zamanı karşılamak için /-(U)r/ ve /-Ar/ sıfat-fiil ekleri kullanılmıştır. İkinci, üçüncü teklik ve üçüncü çokluk şahıslarda görülen örnekler şöyledir: kırk künde şadmân bol-ur+sèn 2b/1, üzlüş-ür+sèn 5b/7, şununġdın yamanlıġnı kör-er+sèn 5b/5, bir kümmetdin tile-r+sèn 14b/4, zafer tap-ar+sèn 14b/7, māl yigirme künde tafıl-ur+ø 9b/4, tefävütlığa delâler kıl-ur+ø 18b/3, bu şekilni kabz-ı dâġil de-r+ler 3a/7.

6. Görülen geçmiş zaman: Metinde görülen geçmiş zaman sadece /+dı/ eki ile ikinci ve üçüncü teklik şahıslarda çekimlenmiştir. Örnekleri az sayıdadır: yahşı bir niyet kıl-dı+nġ 3b/4, aġvâlinġ yahşı bol-dı+ø 8b/1.

7. Öğrenilen geçmiş zaman: Fâlnâme’de öğrenilen geçmiş zaman /+(I)p+(dur)/ ve /+gen/ gibi iki ek ile karşılanmıştır. İkinci ve üçüncü teklik şahıslarda görülen örnekler şöyledir: bir katıġ tüş kör-gen+sen 21b/8, aġrı-p+sèn özünġni ġudaġa ġoyġıl 4’a/3, ġorġap uyġan-ıp+sèn 19b/4, iġlenip ġal-ıp+dur+ø 12b/9, üyde aş nân yegen kişi al-ıp+dur+ø 20b/4.

Üçüncü teklik şahsın sayġı şekli için üçüncü çokluk şahıs eki kullanılmıştır: Kur’ân şerifde ġaber bër-ıp+dür+ler 5b/9.

8. Şimdiki zaman: Metinde şimdiki zamanın tek bir çekimi tespit edimiştir. Bu çekim üçüncü teklik şahısta /-e/ zarf-fiil eki ve “dur-” fiilinin geniş zaman sıfat-fiil ekli biçiminden (durur) gelişen /+dur/ kopulasının birleşmesi sonucu oluşan /-e+dur/ yapısıdır: aġır ferzend vücüdığa kël-e+dur+ø 17b/9.

9. Gelecek zaman: Metinde gelecek zamanın /+GAy/, /+ġu+iyelik eki+dur/ ekleri ile ikinci ve üçüncü teklik şahıslarda çekinlendiġi görülmektedir: reva bol-ġu+sı+dur 2a/9, uluġ nikâġ yaraş-ġay 2b/8, sezâvar bol-ġay+sèn 4a/2, bir kişi ġaber bër-gey 4a/1, uluġlardın ma’faat kör-gey+sèn 7a/8, ferişân bir ġaber işit-gey+sèn 16b/5, murâdinġġa yet-key+sèn 21a/8.

Sonuç

Remil falından hareketle yazılmış Fâlnâme Dânyâl ‘Aleyhi’s-selâm adlı bu metinde 16 şekil verilerek, bunlar sa’d (iyi) ve nahıs (kötü); dişi-erkek şekiller olarak gruplandırılmıştır. Her şekil için burçlarla ve hava-su-toprak-ateş ile bağlantı kurularak yorumlar yapılmıştır. Metinde her şekil bir fal olarak kabul edilmiş ve her falın bir peygambere -yalnızca birinin Hz. Ali’ye – ait olduġu belirtilmiştir. Metinde neredeyse hemen her bir fal için ayetlerden iktibaslar yapılmıştır. Fâlnâme’nin sonunda İsm-i Azam da zikredilmiştir.

Eserin dil özellikleri ve kelime kadrosu incelendiğinde Uygur Türkçesi ile kaleme alındığını söylemek mümkündür. Fâlnâme’de ünlü ve ünsüz uyumunun zaman zaman bozulduġu hem Türkçe hem de yabancı kökenli kelimelerde ünlü/ünsüz deġişmeleri, ünlü düşmesi, ünsüz düşmesi ve türemesi gibi ses olaylarının meydana geldiġi görülmüştür. Metin bir falname olması dolayısı ile isim ve fiil çekimlerinde 2 ve 3. teklik şahıslara yer

verilmiştir. Diğer şahısların örnekleri neredeyse hiç bulunamamıştır. İşlevsel olarak incelenen bu metinde on beş tane hâl eki tespit edilerek örneklendirilmiş ve hemen bütün kip ve zaman çekimlerinin kullanıldığı da ortaya konulmuştur. Fâlnâme Dânyâl 'Aleyhi's-selâm'da geçen sözcükler metin bağlamından hareketle çeşitli sözlüklerde tespit edilen anlamları verilerek bir sözlük hazırlanmıştır.

Sözlük

adağ	alamet, işaret.
âfitâb	(Far.) güneş.
ağri-	hastalanmak.
âl	Loğusa kadınların üstüne çökerek onları boğduğu sanılan al giymiş hayali bir görüntü; al karısı; al kızı.
alafaçak	< alapaçak: alaca bacak, benekli ayak (hayvanlar için).
'alâmât	(Ar.) izler, belirtiler.
ald	ön, ön kısım; huzur, nezd, makam
ârazu	(Ar.) < ârâzi: işaretler, alametler.
âsân	(Far.) kolay.
Aşhab-ı Kehf	Ashab-ı Kef duası.
'aâtâ	(Ar.) ihsan, bağış, hediye.
azayim	< 'aza'im:efsûna denir, rukye ma'nâsına; gûyâ ki maraza şifâ-yâb olmak için yemîn verilir yahûd cinci hâcelerin zu'mlerince rûhâniyyûna yemîn verilir.
âzine	(Ar.) cuma.
bağış	mafsal, eklem, oynak yeri.
bend	(Far.) bela, sıkıntı, düğüm.
bes	(Far.) çok, gayet.
bisyâr	(Far.) çok.
bi-tâb	(Far.) hastalık.
bülend kâmet	(Far.+Ar.) uzun boy.
cân	(Ar.) cin taifesi.
cânuf	(Ar.) cenup: güney.
cây	(Far.) fırsat, uygun zaman.
cerâhat	(Ar.) yara, irin.
cevzâ	(Ar.) ikizler burcu.
ceza	bk. (Ar.) < cevza.
cüdü	(Ar.) ayrı düşmüş, ayrılmış.
çâ	saat.
çehârbend	dört eklem.
çeng	el.
çerâgân	(Far.) kandillerle etrafı donatma, yağa bulanmış fitil.
çıkan	çiban.
çil	(Far.) kırk.
çinğ	sıkı, zor.
deh-kânçılık	(Far.+T.) çiftçilik.
demide	(Far.) üflenmiş.
düd	(Far.) duman.
düşenbe	(Far.) pazar.
ëgiz	yüksek.
ërkek	erkek.
eşrât	(Ar.) belirti, alamet, iz.
faşl	(Ar.) < fasıl: organların oynak yeri, mafsal.
fel	< pel < pul: para.
fencşenbe	(Far.) < pencşenbe: Perşembe.
ferzend	(Far.) çocuk.
fes	< pes: alçak, namussuz rezil.
fuţ	< but: bacak.

ğaşeyān	(Ar.) kendinden geçme
ğāyīb	(Ar.) kayıp.
gūşāde	(Far.) açılmış, ferah, şen.
ḥamel	koç burcu.
ḥaṭar	(Ar.) güven eksikliği, tehlike.
ḥavf	(Ar.) korku
ḥazar	(Ar.) barış, güven.
ḥazer	(Ar.) sakınma, çekinme.
her kaydağ	herhangi.
ḥub	(Ar.) kandırıcı, hileci, aldatıcı.
hūş	(Far.) akıllı, fikir, şuur.
iglen-	duraklamak, oturmak.
imarāt	(Ar.) aşevi, hayır evleri.
Kāf	Kaf suresi.
Ḳahır	Kahır duası.
Ḳarḳān	< Kalkan: Gökeşleğinin güneyinde bir takım yıldız.
ḳarāḳçı	haydut, yağmacı, yankesici.
ḳāşila-	el ile kaşımak.
ḳaşḳa	1. hayvanların alınıdaki beyazlık; ak leke. 2. alnında beyaz leke bulunan hayvan.
ḳayta	tekrar, yeniden.
keb	< kep:söz, kelam.
kèçraḳ	daha geç.
kemā	(Ar.) gibi, benzer, olduğu üzere.
kenḡ	geniş, bol.
kesel	(Ar.) uyusukluk, bitkinlik, tembellik.
kevākīb	(Ar.) yıldızlar.
kevkeb	(Ar.) yıldız.
kèyin	< kedin: sonra
ḳir	sırt, iki düzlem yüzeyinin birleşme çizgisi.
ḳoḡla-	kovalamak.
ḳotur	kaşındı, kaşınma.
köçer-	uzaklaştırmak, göçürmek.
köp	çok, bol.
maḡrib	(Ar.) batı.
ma'rek	(Ar.) savaş alanı.
maşriḳ	(Ar.) doğu.
maḥḥup	(Ar.) alacak.
merā	(Ar.) güneş.
Merih	(Ar.) Güneş sistemindeki gezegenlerden en dışta bulunanı; Mars; Sakıt.
merit	Merih yıldızı.
merre	(Ar.) kere, defa, kez.
miyāne	(Ar.) orta, iki şeyin ortası.
miyān-ḳat	(Ar.+Far.) miyān ḳadd
orta boylu.	
mizān	(Ar.) terazi burcu.
mūḡ	(Far.) ateşe tapan, zerdüş.
Müşteri	(Ar.) Jüpiter gezegeni; Erendiz; Mars; Sakıt.
müşük	(Far.) kedi.
nān	(Far.) ekmek.
necāt	(Ar.) kurtuluş, selamete erme.
Neci	(Ar.) < Neciyyu'llāh: Hz. Nuh peygamberin lakabıdır.
nezir	(Ar.) adak, adama.
obdan	(Far.) < ābādān: iyi, hoş.
oçuḳ	açık.
önḡ	sağ.
revā	(Far.) uygun, layık, yakışır.
Rum	Rum duası.
şafir	(Ar.) mavi renkli bir korindon türü.

saḳay-	iyileşmek.
sebh	(Ar.) rahat, ferah, bir meşgaleden uzak olmak.
sefer	(Ar.) yolculuk.
sereḳān	(Ar.) yengeç burcu.
sergerdān	(Far.) başı dönen, ne yapacağını bilemeyen, sersem, şaşkın, perişan.
şeşembe	(Far.) salı.
sevri	(Ar.) < sevir: boğa burcu.
sezāvar	(Far.) uygun, yaraşır.
siḳal	(Ar.) çirkin şeyler.
şubh-ı şādīḳ	tan yerinin ağarması
şenbe	(Far.) cumartesi.
şerikçilik	(Ar.+T.) ortaklık, arkadaşlık.
şimāl	(Ar.) 1. kuzey, 2. rüzgar, hava, yel
ta'alluḳ	(Ar.) ilgisi bulunma, ilgili olma.
taf-	< tap-: bulmak
ḳalibet	(Ar.) istenilen şey.
ta'rif	(Ar.) tanımlama, ayrıntılarıyla anlatma.
taş-	artmak, çoğalmak.
tefavüt	(Ar.) birbirinden yararlanma; karşılıklı yardımlaşma.
teylelik	(Ar.+T) talihli şanslı.
tola	çok.
tum	pek, aşırı, tamamen
tuvaḳ	baş, tane.
tü	tüy, saç, ince kıl.
türük	cahil.
uḡrı	hırsız, yol kesen.
usr	(Ar.) zorluk, sıkıntı, bela.
ümmü'l şubyān	hamile kadınlara ve yeni doğmuş çocuklara musallat olan bir tür cin.
üstüḳhan	(Far.) kemik.
üy	ev.
üzlüş	< üzülüş: ayrılmak, kesilmek, birbirinden kopmak.
yāḡ	yağ.
yekşenbe	(Far.) pazar
yel	cin çarpması.
yigirme	yirmi.
yota	kalça.
Zühḳrā	(Ar.) Zühre yıldızı.

Kaynaklar

- Alemdar, Yusuf. (2012). *Kur'an-Astronomi İlişkisi (el Musâhabât'ül-Felekiyye fi'l-İşârâti'l-Kur'âniyye Adlı Eser Bağlamında)*. İstanbul: Rağbet Yayınları.
- Alyılmaz, Semra. (2010). "Türkiye Türkçesinde Bulunma Hâli Kategorisi". *Dil Araştırmaları*, 7, Güz, 107-123.
- Argunşah, Mustafa. (2013). *Çağatay Türkçesi*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Banguoğlu, Tahsin. (2007). *Türkçenin Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Bayat, Fuzuli ve Minara Esen Aliyeva. (2008). *Eski Türkçe Sözlük*. İstanbul: Yalın Yayıncılık.
- Bodroglıgeti, A. J. E. (2001). *A Grammar of Chagatay*. Münih: Lincom Europa.
- Bodroglıgeti. (2001). *A Grammar of Chagatay*, Münih: Lincom Europa.
- Börekçi, Muhsine. (2007). "Türkçede Hâl Eklerinin İşlevsel Olarak Sınıflandırılması Üzerine Bir Deneme". *IV. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri*. (s. 245-275). Ankara: TDK Yayınları.
- Börekçi, Muhsine. (2009). *Türkiye Türkçesinde Yapı ve İşlev Bakımından Sözcükler*. Erzurum: Eser Ofset Matbaacılık.
- Buran, Ahmet. (1996). *Anadolu Ağızlarında İsim Çekim (Hâl) Ekleri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Buran, Ahmet; Alkaya, Ercan. (2007). *Çağdaş Türk Lehçeleri*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Caferoğlu, Ahmet. (1993). *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*. İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Coşkun, M. Volkan. (2014). *Özbek Türkçesi Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Coşkun, M. Volkan. (2015). *Türkçenin Ses Bilgisi*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayıncılık.
- Çağbayır, Yaşar. (2007). *Ötüken Türkçe Sözlük*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Daşdemir, Muharrem. (2015). *Oklama Yöntemiyle Türkçenin Yapısal – İşlevsel Söz Dizimi*. Erzurum: Eser Basım Yayım Dağıtım Matbaacılık.
- Demircan, Ömer. (2001). *Türkçenin Sesdizimi*. İstanbul: Der Yayınları.
- Doğan, Levent. (2016). *Uygur Türkçesi Grameri*. İstanbul: Paradigma Akademi.
- Döşer, Önder. (2013). *Astrolojide Temel Kavramlar*. İstanbul: Astroloji Okulu Yayınları.
- Eckmann, Janos. (2009). *Çağatayca El Kitabı*. (Çev. Günay Karaağaç). İstanbul: Kesit Yayınları. (1966).
- Efeçinar, Nilda Ferhan. (2014). *Burçlar ve Esmalar*. İstanbul. Arş Yayınları.
- Emet, Erkin. (2008). *Doğu Türkistan Uygur Ağızları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Eraslan, Kemal. (2012). *Eski Uygur Türkçesi Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ercilasun Ahmet B. ve Ziyat Akkoyunlu (haz.). (2015). *Dîvânü Lugâti't-Türk (Giriş-Metin-Çeviri-Notlar-Dizin)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ergin, Muharrem. (2002). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Fraş Sami Şemseddin. (2011). *Kamus-ı Türkî*. (Çev. Paşa Yavuzarslan). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Gabain, A. Von. (2007). *Eski Türkçenin Grameri*. (Çev. Mehmet Akalın.) Ankara: TDK Yayınları. 1974.
- Gülhan, Abdülkerim. (2015). "Türk Kültüründe Fal ve İsimlerle İlgili Manzum Bir Falname Örneği". *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 15, 195-222.

- Ildırı, Nursan. (2016). Mücrim Âbid Divânı (İnceleme-Metin-Dizin). (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İloğlu, Mustafa. (2016). *Gizli İlimler Hazinesi*. İstanbul: Seda Yayınları.
- Jarring, Gunnar. (1964). *An Eastern Turki-English Dialect Dictionary*. Lund: CWK GLEERUP. [TED]
- Kara, Funda. (2011). *Muhammed Ya'küb-ı Çingî: Zebân-ı Türki (Kélür-Nāme) İnceleme-Metin-Dizin*. Erzurum: Fenomen Yayınları.
- Korkmaz, Zeynep. (2003). *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*. Ankara: TDK Yayınları.
- Köprülü, Fuad. (1945). “Çağatay Edebiyatı”. *İslam Ansiklopedisi*, Cilt: III, s. 270-323. İstanbul: MEB Yayınları.
- Necip, Emir Necipoviç. (2008). *Yeni Uygur Türkçesi Sözlüğü*. İktil Kurban (Çev.). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları. (1968). [YUTS]
- Öztürk, Rıdvan. (2015). *Yeni Uygur Türkçesi Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Pultar, Mustafa. (2007). *Yıldız Adları Sözlüğü*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Sadık, Caferi. *Yıldızname*. (Çev. Mustafa Varlı). İstanbul: Esmā Yayınları.
- Sezer, Sennur. (1998). *Osmanlıda Fal ve Falnameler*. İstanbul: Milliyet Yayınları.
- Teres, Ersin. (2013). *Çağatay Türkçesi (Dil Bilgisi ve Metin Çalışmaları)*. İstanbul: Sürat Üniversite Yayınları.
- Türk Dil Kurumu. (2003). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Törnvall, Gunilla. (2014). “Hoten ve Kaşgar’dan: Gunnar Jarring ve Jarring Koleksiyonu”. (çev. Serkan Çakmak). *Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi*, 4, 103-111.
- Ünlü, Suat. (2013). *Çağatay Türkçesi Sözlüğü*. Konya: Eğitim Yayınları.
- Yaylalı, Yasemin. (2014). “Klasik Fars Şiirinde Hz. Nuh”. *Şarkiyat Mecmuası*, 25, 233-261.

Fālnāme'nin ilk sayfası

